

Child-centered tourism development in Bandar Abbas: Family indicators and future role

Yones Gholami¹, Masum Razmand², Neda Shafiei³, Samia Shahrokhi Sardo⁴, and Elham Parviz Bashmani⁵

1- Associate Professor of Department of Geography and Urban and Rural Planning, Faculty of Geography and Environmental Sciences, Hakim Sabzevari University, Sabzevar, Iran

2- MSc of Department of Civil and Structural Engineering, Faculty of Engineering, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran

3- MSc of Department of Architecture, Faculty of Engineering, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran

4- Department of Geography, Literature and Humanities, Ferdowsi University, Mashhad, Iran

5- MSc of Department of Civil and Structural Engineering, Faculty of Engineering, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Received:

2023/10/29

Accepted:

2024/05/14

pp:

55- 68

Keywords:

Tourism;
Child-Centered
Tourism;
Bandar Abbas;
Family;
Future Studies.

ABSTRACT

Contemporary urban planning in many developed cities faces challenges in fostering children's social development. For the sustainable development of Bandar Abbas, it is crucial to consider the creation of urban environments that facilitate and encourage children's social interaction. The child tourist is an inspiration to the world of tourism, a missing link that has received less attention. Tourism, by exposing children to experiences beyond their everyday lives, offers significant opportunities for cognitive development, fostering learning and potentially exceeding the educational impact of parental guidance. These novel experiences can have profound and lasting effects on a child's understanding of the world. The purpose of the present study is to evaluate the indicators of tourism development in regional development with an emphasis on a child-friendly environment, a case study of the city of Bandar Abbas. The research method is descriptive-analytical. The statistical population of this study is 200 seventh-grade students (first secondary school in Bandar Abbas), one hundred of whom are girls and one hundred of whom are boys. For descriptive and inferential analysis of the data, the T-Test statistical test was used in SPSS software. The results of the T-test indicated the significance of the indicators of fatalism, social trust, and cultural capital in social mobility. This study's findings indicate a strong correlation between the future of tourism and the well-being of future generations, particularly children. Furthermore, the trend toward smaller family units underscores the increasing importance of addressing children's needs and preferences within the tourism sector. From the perspective of the statistical population, that is, children, most of the studied variables are significant. Among the tourist destinations, the sea is the priority. Tourism in desert areas is lower than the average. Regarding travel vehicles, the tendency to use buses is not approved, but personal and public vehicles such as trains and aeroplanes are approved. Regarding the season for traveling, spring is the most popular of all seasons, however, winter is not very popular. Regarding the safety and security index, having health services and related equipment and proximity to treatment centers and medical emergencies was more important than other variables and of great importance for planning tourist areas.



Citation: Gholami, Y., Razmand, M., Shafiei, N., Shahrokhi Sardo, S., & Parviz Bashmani, E. (2025). Child-centered tourism development in Bandar Abbas: Family indicators and future role. *Journal of Geography and Regional Future Studies*, 2(4), 55-68.



© The Author(s).

Publisher: Urmia University.

DOI: <https://doi.org/10.30466/grfs.2024.54932.1030>

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2981118.1403.2.4.4.1>

¹ **Corresponding author:** Yones Gholami, **Email:** y.gholami@hsu.ac.ir, **Tell:** +989155339370

Extended Abstract

Introduction

Children need environments that address, challenge, and capture their attention. Therefore, to raise a healthy generation and environmentalists, a complete picture of the appropriate place for children must be obtained. Awareness of places that children do not like or are even afraid of is also important since child tourism is considered a type of human development; the role child tourism can play in the formation of the identity of individuals at this age should be highlighted. However, tourism studies have been slow to develop the theory that children should be used in research related to them as "competent" and "capable" individuals to actively participate in the future. Child-friendly tourism is not limited to special services and physical measures for children. Travel agencies, accommodations, and food and beverage establishments and institutions need to develop institutional policies aimed at protecting children's rights in order to fully accept and realize the concept of child-friendly tourism through these policies, including the following aspects; (1) Protecting the rights of child workers (child labor according to the law), (2) Protecting children from violence, (3) Informing employees and tourists about children's rights, (4) Raising social awareness, especially about children. They should respect the opinions, beliefs and thoughts of children, pay attention to the language they use when communicating with children, respect children's privacy, avoid physical contact with them as long as it is not necessary and do not give gifts, food and drinks to children without parental permission. Effective decision-making has been instrumental in shaping management strategies and driving company development within the tourism and hospitality industry. The influence of children on sustainable leadership is becoming increasingly important for service industries. However, little research has been devoted to the role of children in the sustainability of the tourism industry. Therefore, we need to examine futures studies in children's tourism in order to plan properly for children in the future. Futures studies include a set of efforts that explore sources, patterns, and factors of change or stability, visualize potential futures and plan for them. Therefore, it is better for studies in the field of children's tourism to be accompanied by the active participation of children. In this study, we evaluated the child-friendly environment indicators in four dimensions: location index, social interaction index, participation index, and safety and security index, with an emphasis on natural environments, among a sample of students in Bandar Abbas city, in order to help in selecting appropriate tourism locations for

travel agencies, school camps, and families. In addition, examining children's perspectives on a child-friendly environment in tourism, while involving children, can provide an opportunity for tourism planners to pay attention to children's needs in tourism, especially in the city of Bandar Abbas, which has great tourism potential. Therefore, the main issue of the research is to identify the importance of each of the four indicators studied from the perspective of students in Bandar Abbas for future planning.

Methodology

The present research method is descriptive-analytical. Data collection was done using field research and questionnaire tools and its distribution was done randomly. The information required in the literature section of the research was collected through documentary studies and research background, in this regard, in the first step, comprehensive information about environmental indicators was collected from articles and library documents. Then, in the second step, a researcher-made questionnaire with four components: location, social interactions, safety and security, and participation was used to survey child-friendly environments from the children's perspective. The statistical population of this study is 200 seventh-grade students (first secondary school in Bandar Abbas), one hundred of whom are girls and one hundred of whom are boys. For better results, students from six schools, three male and three female schools, were used. For descriptive and inferential analysis of data SPSS software was used.

Results and discussion

The characteristics of the studied community are descriptively as follows, considering that half of the questionnaires were distributed between female and half between male schools, the percentage of each community is 50%. Considering parental education, fathers of the family were 44.7% below diploma, 29.3% diploma, 4.7% post-diploma, 14.7% bachelor's degree, 6% post-diploma and 7% doctorate. The occupation of the respondents' fathers was 1.3% employee, 44.7% worker, 20% freelance, 6.7% unemployed, 27.3% other and also their mothers were 90% housewife, 1.3% freelance and 3.3% other occupations. Considering their education 88.7% had a diploma, and 7% had a bachelor's degree. The tendency to visit nature tourism areas was attributed to the sea by 43.5%, the forest by 25.5%, mountains by 16% and others by 14%.

Conclusion

For the desirability of the indicators (social interactions), a one-sample t-test was used. According to Table 3, we are still faced with three types of responses statistically. The stated willingness to travel to nature areas by bus or minibus is below average. Regarding the preferred distance between residence and tourist area, responses are at an average level, indicating a division among tourists: some prefer greater distances, while others prefer shorter distances.

Declarations

Funding: There is no funding support.

Authors' Contribution: The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest: The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments: We are grateful to all the scientific consultants of this paper.





ارزیابی شاخص‌های توسعه گردشگری کودک محور در خانواده و نقش آن در توسعه آینده گردشگری شهر بندرعباس

یونس غلامی^۱، معصومه رازمند^۲، ندا شفیع^۳، سمیه شاهرخ ساردو^۴ و الهام پرویز بشمنی^۵

- ۱- دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری و روستایی، دانشکده جغرافیا و علوم محیطی، دانشگاه حکیم سبزواری، سبزوار، ایران
- ۲- گروه مهندسی عمران، دانشکده فنی مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران
- ۳- گروه معماری، دانشکده فنی مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران
- ۴- گروه جغرافیا، ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران
- ۵- گروه مهندسی عمران، دانشکده فنی مهندسی، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی	امروزه بسیاری از شهرهای توسعه‌یافته نمی‌دانند چگونه کودک را در اجتماع پذیرش شهری یاری نمایند، اگر به سمت توسعه شهر بندرعباس می‌رویم باید در این اندیشه باشیم که کودکانمان در چه محیطی می‌توانند به تعامل بیشتر با اطرافیان برسند کودک گردشگر الهام‌بخش دنیای گردشگری می‌باشد، حلقه گمشده‌ای که کمتر به آن توجه شده است. گردشگری به واسطه لمس مستقیم زندگی در فراسوی زندگی معمول، فرصت‌های بسیاری را برای ذهن کنجکاو و حساس کودک فراهم می‌کند تا بتواند بسیار بیشتر از والدینی که او را همراهی می‌کنند، آموزش ببیند و یا در ذهن خود، تأثیرات شگرف ایجاد کند، هدف پژوهش حاضر ارزیابی شاخص‌های توسعه گردشگری در توسعه منطقه‌ای با تأکید بر محیط دوستدار کودک نمونه موردی شهر بندرعباس است. روش پژوهش- توصیفی تحلیلی می‌باشد، جامعه آماری این تحقیق ۲۰۰ دانش‌آموز پایه هفتم (دوره متوسطه اول شهر بندرعباس) می‌باشد که صد نفر آن‌ها دختر و صد نفر آن پسر هستند. برای تجزیه و تحلیل توصیفی و استنباطی داده‌ها از آزمون آماری T-Test در نرم‌افزار SPSS استفاده گردید. نتایج حاصل از آزمون T نشانگر معنی‌دار بودن شاخص‌های تقدیرگرایی، اعتماد اجتماعی و سرمایه فرهنگی در تحرک اجتماعی می‌باشد. نتایج این تحقیق نشان داد که آینده گردشگری مربوط به نسل آینده یعنی کودکان است همچنین با توجه به کاهش بعد خانوار، خانواده‌های کم بعد به هم نزدیک‌تر می‌شوند بنابراین باید به خواسته‌های کودکان توجه شود از نظر جامعه آماری یعنی کودکان، موارد بررسی اکثر متغیرها معنی‌دار هستند در بین مکان‌های گردشگری دریا در اولویت توجه می‌باشد گردشگری مناطق کویری از حد میانگین پایین‌تر می‌باشد، در مورد وسایل نقلیه سفر تمایل به استفاده از اتوبوس مورد تأیید نیست ولی وسایلی شخصی و عمومی مثل قطار و هواپیما مورد تأیید می‌باشد، در مورد فصل سفر برای مسافرت فصل بهار از همه فصل‌های بیشتر مورد استقبال واقع شده است ولی فصل زمستان مورد استقبال زیادی نبوده است. در مورد شاخص ایمنی و امنیت داشتن سرویس‌های بهداشتی و تجهیزات مرتبط و نزدیکی به مراکز درمان و فوریت‌های پزشکی اهمیت بیشتر نسبت به سایر متغیرها داشته است و برای برنامه‌ریزی مناطق گردشگری اهمیت زیادی دارد.
دریافت: ۱۴۰۲/۰۸/۰۷	
پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۲۵	
صص: ۵۵-۶۸	
واژگان کلیدی: گردشگری، گردشگری کودک محور، بندرعباس، خانواده، آینده پژوهی.	

استناد: غلامی، یونس؛ رازمند، معصومه؛ شفیع، ندا؛ شاهرخ ساردو، سمیه؛ پرویز بشمنی، الهام. (۱۴۰۳). ارزیابی شاخص‌های توسعه گردشگری کودک محور در خانواده و نقش آن در توسعه آینده گردشگری شهر بندرعباس. فصلنامه جغرافیا و آینده‌پژوهی منطقه‌ای، ۲(۴)، ۵۵-۶۸.

ناشر: دانشگاه ارومیه.

© نویسنده‌گان

DOI: <https://doi.org/10.30466/grfs.2024.54932.1030>

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2981118.1403.2.4.4.1>



مقدمه

کودکان ارزشمندترین و ظریف‌ترین هدیه‌ای هستند که خداوند به امانت به ما سپرده و ما را بر سرنوشت آن‌ها حاکم کرده است ما نیز وظیفه داریم که این بار مسئولیت را با مطلوب‌ترین روش‌ها به سرمنزل مقصود برسانیم (Ismailzadeh Kawaki et al., 2013:3) کودک شهروند نابالغی است که دوران رشد خود را گذرانده و استمراربخش حیات بشر محسوب می‌شود موجودی که پاک به دنیا می‌آید و چنانچه محیط برای رشد فکری و جسمی سالم او مهیا باشد نهالی تنومند می‌شود و به بار می‌نشیند و اگر چنین دستاوردی را برای او فراهم نکند جز خذلان چیزی در پی نخواهد آورد (Shi'ah, 2005:18) بنابراین کودک نقش مهمی در آینده و علی‌الخصوص گردشگری دارد، کودکان آینده هستند؛ و کنار گذاشتن «نسل آینده» از تصمیمات اتخاذشده برای «نسل‌های آینده» به‌سادگی غیرقابل قبول است (Marco et al., 2024). از طرف دیگر اثربخشی سفر و یادگیری کودکان از سفر از مهم‌ترین دغدغه‌های والدین و فعالان گردشگری است؛ بنابراین، شناسایی و درک تجربیات به‌یادماندنی کودکان از سفر به مناطق روستایی ایران که دارای فرهنگ‌های بومی گوناگون است، می‌تواند در پر کردن خلأهایی مانند برنامه‌ریزی مقصد آینده، توسعه مقاصد روستایی دوستدار کودک، سفرهای خانوادگی، طراحی برنامه‌های گردشگری با محوریت کودک و نسل آینده مؤثر باشد (Sojasi et al., 2021).

کودکان نیازمند محیط‌هایی هستند که آنان را مخاطب قرار دهد و آنان را به چالش وادارد و توجه آنان را جلب نماید پس برای تربیت نسلی سالم و حافظان محیط‌زیست باید درک تصویری کاملی از مکان مناسب برای کودکان یافت آگاهی از مکان‌هایی که کودکان دوست ندارند یا حتی از آن می‌ترسند نیز حائز اهمیت است، از آنجایی که گردشگری کودک نوعی توسعه انسانی محسوب می‌شود؛ باید به این نکته توجه کرد که گردشگری کودک می‌تواند چه نقشی بر شکل‌گیری هویت افراد در این سن ایفا کند؛ اما مطالعات گردشگری متناسب با توسعه این نظریه که کودکان را به‌عنوان افراد «صالح» و «توانا» برای مشارکت فعالانه در آینده، در تحقیقات مربوط به آن‌ها باید به کاربست، کند بوده است (Canosa & Graham, 2016: 219) اگر این واقعیت را بپذیریم که ممکن است کودکان بهترین آگاهان درباره خود باشند (Poria & Timothy, 2014: 95).

گردشگری دوستدار کودک تنها به خدمات ویژه و اقدامات فیزیکی برای کودکان محدود نمی‌شود آژانس‌های مسافرتی، اقامتگاه‌ها و مؤسسات غذا و نوشیدنی و مؤسسات نیاز به توسعه دارند (Ceylan, 2019; Ceylan et al. 2019) سیاست‌های نهادی با هدف حمایت از حقوق کودکان به‌منظور پذیرش و تحقق کامل مفهوم گردشگری دوستدار کودک از طریق این سیاست‌های آینده‌پژوهی شامل جنبه‌های زیر؛ (۱) حمایت از حقوق شاغلان کودکان (کودکان کار مطابق قانون)، (۲) محافظت از کودکان در برابر خشونت، (۳) اطلاع‌رسانی کارکنان و گردشگران در مورد حقوق کودک، (۴) افزایش آگاهی اجتماعی، به‌ویژه در مورد کودکان، می‌شوند (Schierkolk, 2019). درحالی که کارگران شرکت‌های گردشگری با کودکان ارتباط برقرار می‌کنند. باید به عقاید، عقاید و افکار کودکان احترام بگذارند، به زبانی که به کار می‌برند توجه کنند ارتباط با کودکان، احترام به حریم خصوصی کودکان تا زمانی که هست از تماس فیزیکی با آن‌ها خودداری کنید لازم نیست و بدون اجازه والدین به کودکان هدیه، غذا و نوشیدنی ندهید (Özkan et al., 2020: 3345-3346). تصمیم‌گیری در مورد به‌عنوان یک منبع ارزشمند در شکل دادن به استراتژی‌های مدیریت و توسعه شرکت توسط صنعت گردشگری و هتلداری عمل کرده است. تأثیر کودکان بر رهبری پایدار برای صنایع خدماتی اهمیت فزاینده‌ای پیدا می‌کند. بااین‌حال، تحقیقات کمی به نقش کودکان در پایداری صنعت گردشگری اختصاص یافته است (Carballo, 2022).

پس نیازمند بررسی آینده‌پژوهی در گردشگری کودک هستیم تا برنامه‌ریزی درست برای کودک در آینده داشته باشیم، آینده‌پژوهی مشتمل بر مجموعه تلاش‌هایی است که با واکاوی منابع، الگوها، عوامل تغییر یا ثبات به تجسم آینده‌های بالقوه و برنامه‌ریزی برای آن‌ها می‌پردازد (Moghimi, 2014) بنابراین بهتر است مطالعات در حوزه گردشگری کودک، با مشارکت فعال کودکان همراه باشد، ما در این پژوهش به ارزیابی شاخص‌های محیط دوستدار کودک در چهار بعد شاخص مکان، شاخص تعاملات اجتماعی، شاخص مشارکت و شاخص ایمنی و امنیت با تأکید بر محیط‌های طبیعی در بین نمونه‌ای از دانش‌آموزان شهرستان بندرعباس پرداخته‌ایم تا کمکی در راستای انتخاب مکان‌های متناسب گردشگری برای آژانس‌های مسافرتی، اردوهای مدرسه‌ای و خانواده‌ها باشد. علاوه بر آن بررسی دیدگاه کودکان در زمینه محیط دوستدار کودک در گردشگری ضمن مشارکت کودکان می‌تواند فرصتی را در اختیار برنامه‌ریزان گردشگری برای توجه به نیازهای کودکان در گردشگری به‌خصوص در شهر بندرعباس که دارای ظرفیت‌های گردشگری زیادی است، فراهم آورد، بنابراین مسئله اصلی تحقیق شناسایی جایگاه هر کدام از چهار شاخص موردبررسی از دیدگاه دانش‌آموزان شهر بندرعباس برای برنامه‌ریزی در آینده می‌باشد.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

کودکی اولین و مهم‌ترین دوران زندگی و مقدمه‌ای برای دگرگونی شخصیت انسان بالغ است (Mohammadi & Zandian, 2016:2) لذا برای انجام هر کار تحقیقی در رابطه با کودک لازم است به تعریف کودک بپردازیم. طبق فرهنگ فارسی معین کودک به معنای کوچک صغیر و فرزندی است که به حد بلوغ نرسیده باشد (دختر و پسر) یا طفل آورده شده است. از نظر مرکز آمار ایران کودک به کسی به کسی گفته می‌شود که اجازه فعالیت شغلی نداشته باشد که در این تعریف سن کودک حداکثر ۱۵ سال تمام شمسی است. (Shi'ah, 2005:14).

کودک و محیط

شکل‌گیری شخصیت کودک از محیطی آغاز می‌شود که در آن محیط پرورش می‌یابد و آموزش می‌بیند امروزه کسی نمی‌تواند نقش محیط و تأثیرات آن را در هنر و رفتار کودکان نادیده بگیرد (Khwarazmi, 2017:9). محیط تأثیر مستقیم و قاطع روی هر موجود زنده دارد، بر گزینه‌های رفتاری تأثیر می‌گذارد و حواس را به کار می‌گیرد؛ بنابراین باید به نیاز همه اقشار استفاده‌کننده محیط توجه ویژه داشته باشد. در لایحه حقوق بشر از حقوق اولیه کودکان در برخورداری از یک محیط سالم و امن و حق ابراز از دیدگاه‌های خود در زمینه موضوعات تأثیرگذار بر زندگی آن‌ها حمایت می‌کند، بر همین اساس محیط دوستدار کودک موردتوجه محققان بسیاری قرار گرفته است. محیط دوستدار کودک مفهومی پیچیده است و با توجه به مطالعات مختلف بازهم درک و ارزیابی این محیط‌ها بسیار مشکل هست. برای درک مفهوم محیط‌های دوستدار کودک از یک‌سو تحلیل‌های مبین محیط خوب و از سوی دیگر مطالعاتی در خصوص محیط‌های خوب مورداحتیاج است. (Horelli, 2004:33 & Prezza) در محیط‌های دوستدار کودک وجود فضاهای مناسب کودک امری ضروری به نظر می‌رسد که کودک را در محیطی امن برای شناخت محیط اطرافش قرار می‌دهد. تا کودک به فعالیت‌های گوناگون بپردازد و علایق خودش را با دیگران به اشتراک بگذارد (Chawla & Heft, 2002:210).

ویژگی‌های خاص طبیعت، کودک را با دنیای پر از تنوع و خلاقیت روبه‌رو می‌نماید و او را با خود همراه می‌سازد حضور کودک در طبیعت باعث می‌شود تا بخش خلاق مغز کودک فعال شود و هرگز از بودن در طبیعت خسته نشود، تحقیقات نشان می‌دهد که برخورد مثبت کودکان با طبیعت می‌تواند به توسعه اخلاق زیست‌محیطی منجر شود (Chawla:1988) و از طرفی طبیعت بستر مناسبی است که می‌تواند کودکان را ساعت‌ها به خود مشغول سازد دلیل این امر کیفیت محیط‌های طبیعی است که شامل تنوع تمام‌ناپذیر آن، انسان‌ساخت نبودن آن‌ها و حس جاودانگی و پایان‌ناپذیری آن‌هاست (Tabatabaiyan et al., 2014: 96) باید کودک با تمام پدیده‌های طبیعت مانند آب گیاه درخت حیوانات و پرندگان و حشرات در ارتباط باشد. کودک از این طریق می‌آموزد و می‌فهمد به طبیعت عشق بورزد و آن را حفظ کند (Mohammadi & Zandian, 2016:2) با توجه به تأثیرات سازنده طبیعت بر کودک، انتخاب محیط گردشگری مناسب در طبیعت می‌تواند به تعامل موفق کودک با طبیعت کمک نماید

گردشگری و کودک

با توجه به تعاریف سازمان جهانی گردشگری شرایط سنی خاصی برای گردشگر تعریف نشده است؛ بنابراین کودکان می‌توانند بخش از جامعه گردشگری به حساب آیند. اگرچه نیاز به همراهی بزرگ‌ترها دارند (Mohab Ali, 2010: 46) و از طرفی در تعریف گردشگری و تعیین قلمرو آن، باید گروه‌های مختلفی که در این صنعت مشارکت دارند و از آن تأثیر می‌پذیرند را لحاظ کرد (Faraji Rad Aghajani, 2009: 62) استدلال‌های بسیاری برای محققان گردشگری برای تمرکز بر روی کودکان به‌عنوان گردشگر وجود دارد. از آن جمله به نقش حال حاضر آن‌ها به‌عنوان تأثیرگذار بر تصمیمات سفر در خانواده و پیش‌بینی رفتار آن‌ها برای بهبود توسعه اجتماعی می‌توان اشاره نمود (Mohammadi, 2018:219; et al., 2018:47; Canosa & Graham, 2016:219) علاوه بر آن توجه به گردشگری کودک از آن جهت مهم به نظر می‌رسد که گردشگری بستری را فراهم می‌سازد که در این بستر کودکان به کشف و تجربه‌ی زیبایی‌های جهان هستی می‌پردازند. فضاهای سفر برای کودکان بسیار بیشتر از بزرگ‌ترها با تأثیرات عمیق همراه است تأثیراتی که شاید به‌ظاهر ساده به نظر برسد اما عمیق و ریشه‌دار است (Mohab Ali, 2010:44) کودکان خود را در بطن فعالیت‌های گردشگری می‌بینند و برخلاف ادبیات کودک و گردشگری، آن‌ها نقش فعالی را از خود نشان داده‌اند. آن‌ها به دنبال استقلال و خودافزایی هستند و این باور را دارند که می‌توانند به‌تنهایی تصمیم‌گیری و انتخاب نمایند. میزان تجربه شناختی آن‌ها از فضاهای گردشگری قابل‌ملاحظه است و نشانگر این است که این گروه سنی می‌توانند محور و محرک سفر باشند (Mousavi, 2018: 6; et al., 2024; Ghalehtemouri et al., 2023; Mohammadi, 2018: 6) و از طرفی وجود جاذبه‌های گردشگری در یک منطقه شرط لازم برای فعالیت‌های مربوط به آن می‌باشد، اما کافی نیست. شرط کافی آن وجود تأسیسات و خدمات رفاهی و همچنین وجود سیستم

حمل‌ونقل و شبکه راه‌های استاندارد است که بتواند نیازهای مسافران را در حد مطلوب برآورده سازد (Aghajani, 2004:95). بنابراین اگر کودکان را گردشگر به حساب آوریم تأمین نیازهای آنان به‌عنوان مسافر در مقاصد گردشگری ضروری به نظر می‌رسد.

گردشگری دوستدار کودکان و برنامه‌ریزی برای آینده

گردشگری دوستدار کودک یک مفهوم گردشگری است که بر رفاه و نیازهای کودکان تمرکز دارد به‌عنوان بازیگران گردشگری این مفهوم بخش مهمی از توسعه یک شهر گردشگری پایدار است زیرا کودکان نسل آینده هستند که به نقش خود در حفظ پایداری ادامه خواهند داد (Tito et al, 2023). در سال ۱۹۸۹ میلادی، نمایندگان کشورهای جهان در مجمع عمومی سازمان ملل متحد، پیمان حقوق کودک را تأیید و امضا کردند و متعهد شدند تا برای تصویب و اجرای آن در کشورهای خود تلاش نمایند. این عهدنامه که به نام «معاهده حقوق کودک» معروف است، همه دولت‌ها و مردم جهان را به ساختن دنیایی بهتر برای کودکان تشویق می‌کند. در ادامه این روند در سال ۱۹۹۸ وزارت محیط ایتالیا در شهر فانو ابتکار ایجاد شهر دوستدار کودک را مطرح کرد که در آن به اهمیت فضای سبز و نقش آن پرداخته است و تلاشی بوده است در جهت توجه به نیازهای کودکان و گامی در جهت ارتقای کیفیت زندگی شهری بوده است (Unicef, 2005 & Corsi 20).

آینده دوره زمانی نامشخص پس از زمان حال است (Hastings et al., 1908) چه کمتر از یک میلی‌ثانیه فاصله داشته باشد و چه یک میلیارد سال، رسیدن آن به دلیل وجود زمان و قوانین فیزیک اجتناب‌ناپذیر تلقی می‌شود. بنابراین ماهیت واقعیت و اجتناب‌ناپذیر بودن آینده، یعنی هر آنچه در حال حاضر وجود دارد و خواهد بود، موقتی است و به پایان خواهد رسید. آینده و مفهوم ابدیت موضوعات اصلی فلسفه، دین و علم بوده‌اند، جایی که تعریف غیر مناقشه‌برانگیز آن‌ها همواره از بزرگ‌ترین ذهن‌ها دور بوده است. آینده‌پژوهی یا آینده‌پژوهی، علم، هنر و عمل فرضیه آینده‌های ممکن است. اساساً، مطالعه آینده به دنبال این است که بفهمد چه چیزی احتمالاً ادامه دارد، چه چیزی احتمالاً تغییر خواهد کرد (Yeoman & Schänzel, 2014). ادبیات گردشگری کمی در مورد آینده خانواده‌ها و گردشگری وجود دارد، اگرچه کارهایی در مورد جمعیت‌شناسی و ساختارهای خانواده وجود دارد (Glover & Prideaux 2011; Yeoman 2008) که تأکید بیشتری بر تعداد فرزندان کمتر و سفرهای چند نسلی (چند نسل باهم سفر می‌کنند) را پیش‌بینی می‌کند. در عوض، بیشتر مطالعات آتی در گردشگری به مدیریت و بازاریابی مقصد مربوط می‌شود (Butler 2009; Dwyer et al. 2009)، روندهای عمومی (Cole & Razak 2009) و مسائل پایداری به‌جای بازارهای خاص تحت تأثیر تغییرات جمعیتی (Yeoman et al. 2013) تا به امروز، تحقیقات کمی در گردشگری غالب بوده است که منجر به تفاسیر عمدتاً فردی از رفتار گروهی شده است که برای توضیح اجتماعی بودن موجود در تجارب جمعی گروه‌های خانواده نامناسب است (Obrador 2012؛ Schänzel 2010). از طرف دیگر مطالعات بسیاری با عناوین شهر دوستدار کودک، پارک دوستدار کودک، و بیمارستان دوستدار کودک و مواردی از این دست در فضای شهری شده است؛ که در بسیاری از این تحقیقات به عنصر طبیعت به‌عنوان عنصر مؤثر در رشد و تربیت کودکان در فضاهای انسان‌ساخت توجه ویژه‌ای شده است ولیکن یک جست‌وجوی نه‌چندان طولانی در سایت‌های علمی روز دنیا در خصوص گردشگری کودک و حتی در سایت سازمان جهانی گردشگری، به‌وضوح نشان می‌دهد که مرجع مناسبی در خصوص گردشگری کودک به‌صورت مقاله، کتاب و یا بحث‌های تخصصی وجود ندارد. در واقع، گردشگری کودک موضوعی کاملاً نوپا و جدید است که نیازمند توجه ویژه است (Mohab Ali, 2010:46) و مطالعات اندک موجود در زمینه گردشگری کودک بیشتر متمایل به گردشگری شهری است:

انوی پوریا، دالن جی تیموتی^۱ (۲۰۱۴) در مقاله‌ای تحت عنوان کودکان در تحقیقات گردشگری کجا هستند؟ شکاف اساسی در ادبیات جهانگردی - سفر کودکان و به‌ویژه تجربیات گردشگری آن‌ها بر اساس دیدگاه‌های خاص خود کودکان موردبررسی قرار می‌دهد. در این مقاله چند دلیل از کمبود مطالعات در مورد کودکان ذکر شده و به دنبال آن توصیه‌ای در مورد چگونگی فاش شدن تجربیات کودکان مطرح شده و استدلال می‌کند در صورتی که هدف از پژوهش‌های علمی مفهومی‌تر کردن تجربه گردشگری جامع‌تر و با مسئولیت‌پذیری باشد. باید صدای کودکان شنیده شود. رودنا و همکاران^۲ (۲۰۱۶) در مقاله‌ای تحت عنوان تجربیات گردشگری از نگاه کودک با جمع‌آوری داده‌ها به‌طور مستقیم از ۳۹ کودک ۹ و ۱۰ ساله، به بررسی تجربه مقصد تعطیلات در «زمان واقعی» نه قبل و بعد سفر از دیدگاه خود کودکان می‌پردازند. برای جمع‌آوری داده‌های تحقیق از روش دفتر خاطرات که در این مطالعه به‌عنوان «دفترچه تعطیلات» یاد شده است استفاده می‌کند. نتایج نشان می‌دهد که تجربیات گردشگری برای کودکان تحت تأثیر برخور با عوامل ملموس (محیط طبیعی و انسانی) و عوامل ناملموس (دوستی و روابط) قرار دارد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که کودکان دوست دارند از نظر جسمی فعال باشند، آزادی و امنیت بازی داشته باشند تعطیلات را بیانگر گذراندن وقت با خانواده و فرار از کارهای روزمره می‌دانند و برعکس، کودکان از آب‌وهوای بد، ماندن در صف ترافیک، رستوران‌ها و

¹ Yaniv Poria & Dallen J. Timothy

² Steven Rhodena, Philippa Hunter-Jones & Amanda Millera

جاذبه‌های تفریحی بیزار هستند و معتقدند بیماری مسافرت را خراب می‌کند. آنتونیا کانوسا و آنه گراهام^۱ (۲۰۱۶) در مقاله‌ای تحت عنوان تحقیقات اخلاقی گردشگری که شامل کودکان می‌شود بر فقدان تحقیقات گردشگری متمرکز بر کودکان تأکید می‌کنند. محققین این مقاله معتقد هستند عدم حضور کودکان در مطالعات گردشگری ممکن است ناشی از چالش‌های روش‌شناختی محققان باشد و ابراز می‌کنند که بدیهی است که کودکان تحت تأثیر و درگیر شدن در جهانگردی قرار دارند که می‌توان به مواردی چون تأثیرگذاری آن‌ها در انتخاب‌های مربوط به گردشگری خانوادگی و مصرف‌کنندگان عمده تجربیات داوطلبانه و ماجراجویی در دوران نوجوانی اشاره کرد؛ بنابراین منطقی خواهد بود که علاقه به انجام تحقیقات با افراد زیر ۱۸ سال در مطالعات گردشگری افزایش یابد؛ و به طرح اصول اخلاقی مشارکت کودکان (ERIC) در تحقیقات گردشگری می‌پردازند. ویکتوریا فدتووا^۲ (۲۰۱۷)، در مقاله‌ای تحت عنوان راه‌حل‌های ابتکاری موضوعات جایگزینی واردات و تکامل گردشگری کودک بر ضرورت توسعه رویکرد نوآورانه به این نتیجه رسیده است که نادیده گرفتن علم مدرن توسط اپراتورهای تور و عدم وجود محصولات گردشگری که حاوی راه‌حل‌های فنی مدرن و نوآورانه هستند. تعداد کم موزه‌ها و اشیا و طبیعت در دسترس برای کودکان و تنوع کم تورهای ارائه‌شده، سطح پایین مراقبت از سلامت کودکان در طول تعطیلات و عدم مراقبت از کودکان بیمار؛ مشکلات در وضعیت زیست‌محیطی نه تنها در شهرهای بزرگ، بلکه در اطراف آن‌ها که در آن‌ها گردشگری کودکان را برگزار می‌کنند؛ می‌پردازد و در نهایت به ارائه رویکرد جامع و ابتکاری نوآورانه برای توسعه گردشگری بچه‌های بومی در جهت توسعه واردات گردشگری می‌پردازد.

در پژوهش‌های داخل کشور نیز، شهاب زاده (۱۳۹۳) در مقاله‌ای تحت عنوان استفاده از مشارکت نوجوانان در فرایند طراحی محیط (معرفی و آزمون روشی برای شناخت و به‌کارگیری معیارهای نوجوانان در ارزیابی و ویژگی‌های محیط) نتایج آزمون مدل پیشنهادی نشان می‌دهد که با وجود نقاط ضعف، مدل انتخاب‌شده برای استفاده از مشارکت نوجوانان نسبت به مدل‌های پیشین به دلیل طرح تحقیق ترکیبی و مزایای آن به‌ویژه در بستر نظام برنامه‌ریزی ایران، کارا و مؤثر است؛ ضمن آنکه درصد زیادی از نوجوانان را خواهان مشارکت در برنامه‌ریزی و طراحی محیط زندگی در جامعه ایدئال و آرمانی‌شان ارزیابی می‌کند. مهاجر (۱۳۹۵) در پایان‌نامه خود جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد تحت عنوان شناسایی مؤلفه‌های کلیدی توسعه گردشگری خلاق هنر محور برای کودکان به شناسایی مؤلفه‌های کلیدی گردشگری خلاق محور با تأکید بر صنایع‌دستی برای کودکان، به روش کمی - کیفی و توصیفی، تحلیلی و پیمایشی، می‌پردازد داده‌های موردنیاز برای این پژوهش، از طریق پرسش‌های نیمه ساختاریافته در قالب مصاحبه با متخصصین حوزه‌های گردشگری، هنر و صنایع‌دستی و کودک و همچنین توزیع پرسشنامه در بین آژانس‌های مسافرتی، گردآوری شده است. بر اساس نتایج حاصل از این پژوهش، مؤلفه‌های گردشگری خلاق هنر محور برای مشخص گردید. مؤلفه‌ها شناسایی شده عبارت‌اند از: تجربه، کارآفرینی، مربی، فضا، والدین، آموزش، جامعه محلی، سن، تفریح و سرگرمی، محتوا، برنامه‌ریزی، هنرمند، نهاد، گردشگر، هزینه سفر، خلاقیت، جنسیت و بافت شهر. محمدی (۱۳۹۷) در مقاله‌ای تحت عنوان طراحی یک مدل تحلیلی نگرش گردشگری کودکان در جهت توسعه اجتماعی از طریق سرمایه‌های ناملموس به دنبال کشف انگیزه‌های ادراک شده سفر و گردشگری کودکان از طریق منافع ادراک شده آن‌ها در سفرهای گذشته آن‌ها بوده‌اند. روش جمع‌آوری داده‌ها ترکیبی از نقاشی موضوعی کودکان و مصاحبه کوتاه در مورد توصیف نقاشی از زبان خود کودکان می‌باشد. نقاشی‌ها و متن مصاحبه‌ها مورد تحلیل تماتیک قرار گرفتند. کودکان ۹ تا ۱۲ ساله دبستان‌های دولتی و غیردولتی دخترانه و پسرانه چهار منطقه ۲ و ۳ و ۴ و ۲۱ شهر تهران مورد مطالعه قرار گرفتند و در مجموع ۲۰۱ نقاشی مورد تحلیل قرار گرفت. مدل تحلیلی نقاشی کودکان در ۲ فاز توصیفی و ۳ فاز تحلیلی طراحی و به کار گرفته شد. تجزیه و تحلیل نقاشی‌های کودکان، بینشی به ادراک و جهت‌گیری آن‌ها نسبت به گردشگری ارائه می‌نماید و شروعی نوآورانه برای تحقیق «با» کودکان است. این مطالعه نشان داد که کودکان عناصر اجتماعی فعالی در توسعه گردشگری خواهند بود و می‌توانند محور و محرک سفر به حساب آیند. حمزه لو (۱۳۹۷) در مقاله‌ای تحت عنوان نقش گردشگری کودک، در توسعه فرهنگ سفر (مطالعه موردی کلان‌شهر تهران) از طریق روش تحقیق پیمایشی و استفاده از یک‌صد پرسش‌نامه که سؤال‌کنندگان آن از فعالان و اساتید حوزه گردشگری، روان‌شناسی و شهرداری‌ها می‌باشند به این نتیجه می‌رسند که گردشگری کودک ضمن تأکید بر شیوه‌های آموزشی نوین و سلامت روانی جامعه، می‌تواند در رشد فرهنگ سفر و شناخت فرهنگ و تمدن کشور نقش بسزایی ایفا نماید. کیانی سلمی، نظری مزیدی (۱۳۹۸) در مقاله‌ای تحت عنوان گردشگری کودک و نقش آن در حفاظت از محیط‌زیست و توسعه گردشگری پایدار به بررسی نقش آموزشی گردشگری کودک در حفظ محیط‌زیست و بقا و پایداری آن پرداخته‌اند و به این منظور با رویکردی تحلیلی - توصیفی به بررسی گردشگری کودک و نقش آن در حفاظت از محیط‌زیست و توسعه گردشگری پایدار پرداخته است. نتایج نشانگر آن است گردشگری کودک باعث بهبود روابط و تعاملات اجتماعی، حفظ آداب‌ورسوم، آموزش و یادگیری، حفاظت از

¹ Antonia Canosa, Anne Graham

² Viktoria N. Fedotova

محیط‌زیست، شکوفایی خلاقیت کودکان، مشارکت دادن کودکان در تصمیم‌گیری‌ها، محافظت آن‌ها در برابر خشونت و جنایت، ایجاد امنیت، ملاقات با دوستان، بازی کردن و... می‌شود.

مواد و روش پژوهش

روش تحقیق حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی هست. گردآوری اطلاعات با استفاده از پژوهش میدانی و ابزار پرسش‌نامه و توزیع آن به صورت تصادفی صورت گرفته است. به طوری که منابع و اطلاعات مورد نیاز در بخش ادبیات پژوهش، از طریق مطالعات اسنادی و پیشینه تحقیق انجام شده است، در این راستا در گام نخست اطلاعات جامعی راجع به شاخص‌های محیطی از مقالات و اسناد کتابخانه‌ای جمع‌آوری شد. سپس در گام دوم برای نظرسنجی در رابطه با محیط‌های دوستدار کودک از دیدگاه کودکان از پرسشنامه محقق ساخته با چهار مؤلفه: مکان، تعاملات اجتماعی، ایمنی و امنیت و مشارکت استفاده شد. جامعه آماری این تحقیق ۲۰۰ دانش‌آموز پایه هفتم (دوره متوسطه اول شهر بندرعباس) می‌باشد که صد نفر آن‌ها دختر و صد نفر آن پسر هستند. برای نتیجه بخشی بهتر تحقیق از دانش آموزان شش مدرسه، سه مدرسه پسرانه و سه مدرسه دخترانه استفاده شد و از این شش مدرسه دو مدرسه شاهد، چهار مدرسه عادی بودند. برای تجزیه و تحلیل توصیفی و استنباطی داده‌ها از آزمون آماری T-Test در نرم‌افزار SPSS استفاده گردید.

محدوده مورد مطالعه

شهرستان بندرعباس، مرکز استان هرمزگان است. وسعت این شهرستان، ۵۳۲۳ هکتار در شمال تنگه هرمز و در قسمت جنوبی استان می‌باشد (شکل ۱). شهر بندرعباس، مرکز استان هرمزگان با وسعتی حدود ۵۳۲۳ هکتار در موقعیت جغرافیایی ۲۷ درجه و ۱۰ دقیقه طول شرقی و ۵۴ درجه و ۳۰ دقیقه عرض شمالی واقع شده است بندرعباس، یکی از شهرهای بزرگ ایران و مرکز مهم فعالیت‌های اقتصادی و تجاری در جنوب کشور است. این شهر در قسمت انتهایی خلیج فارس و در فصل مشترک شاهراه خلیج فارس و دریای عمان واقع گردیده است که نقش مهمی در زمینه صادرات و واردات کشور ایفا می‌کند. ارتفاع متوسط آن از سطح دریا، ۱۰ متر است. منطقه مورد مطالعه، دارای آب‌وهوای گرم و مرطوب است و فصل تابستان، حدود ۹ ماه از سال را در برمی‌گیرد. ماکزیمم و مینیمم دما در ایام سال به ترتیب ۴۴ و ۴ درجه سانتی‌گراد است.



شکل ۱- نقشه موقعیت شهر بندرعباس در استان و کشور

بحث و ارائه یافته‌ها

در این بخش به تحلیل یافته‌ها و پاسخ به فرضیات پژوهش با استفاده از آزمون‌های آماری پرداخته شده است، مطابق جدول ۱، ویژگی‌های جامعه مورد بررسی از نظر توصیفی به این صورت می‌باشد، باتوجه به این که نصف پرسش‌نامه‌ها بین مدارس دخترانه و نصف بین مدارس پسرانه توزیع شده است درصد هر جامعه برای هر کدام ۵۰ درصد هست تحصیلات پدران خانواده ۴۴/۷ درصد زیر دیپلم، ۲۹/۳ درصد دیپلم، ۴/۷ درصد فوق دیپلم، ۱۴/۷ درصد لیسانس، ۶ درصد فوق لیسانس و ۷ درصد دکتری می‌باشند. شغل پدر پاسخگویان ۱/۳ درصد کارمند، ۴۴/۷ درصد کارگر، ۲۰ درصد آزاد، ۶/۷ درصد بیکار، ۳/۲۷ درصد سایر را در برمی‌گیرد و همچنین شغل مادر پاسخگویان ۹۰ درصد خانه‌دار، ۱/۳ درصد آزاد و ۳/۳ درصد سایر مشاغل را شامل می‌شود؛ و همچنین تحصیلات مادر پاسخگویان ۸۸/۷ درصد زیر دیپلم، ۸ درصد دیپلم، ۷ درصد لیسانس می‌باشند تمایل به بازدید از مناطق گردشگری طبیعت دریا به ۴۳/۵ درصد جنگل با ۲۵/۵ درصد، سایر ۱۴ درصد و کوهستان ۱۶ درصد را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۱- ویژگی‌های توصیفی جامعه مورد مطالعه

تحصیلات پدران به درصد		شغل پدر به درصد		شغل مادر		تحصیلات مادر		تمایل به بازدید	
زیر دیپلم،	۴۴/۷	کارمند	۱/۳	خانه‌دار	۹۰	زیر دیپلم،	۸۸/۷	دریا	۴۳/۵
دیپلم	۲۹/۳	کارگر	۴۴/۷	آزاد	۱/۳	دیپلم	۸	جنگل	۲۵/۵
فوق دیپلم	۴/۷	آزاد،	۲۰	بیکار	۶/۷	فوق دیپلم	-	کوهستان	۱۴
لیسانس	۱۴/۷	بیکار	۶/۷	سایر مشاغل	۳/۳	لیسانس	۷	سایر	۱۶
فوق لیسانس	۶	سایر مشاغل	۲۷/۳			فوق لیسانس	-		
دکتری	۷					دکتری	-		

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

مطلوبیت شاخص مکان برای توسعه گردشگری دوستدار کودک:

برای سنجش مطلوبیت از آزمون تی استفاده شده است، آزمون T زمانی مورداستفاده قرار می‌گیرد که بخواهیم میانگین آن را با یک حالت معمول یا استاندارد مقایسه کنیم؛ از آنجاکه نماگرهای هر عامل با طیف لیکرت سنجیده شده‌اند، عدد ۳ به‌عنوان حد متوسط در نظر گرفته شد و داده‌ها در هریک از نماگرها با این عدد سنجیده شده‌اند. در آزمون T تک نمونه‌ای فرض H0 حاکی از برابری با عدد سه (حد متوسط) و فرض H1 حاکی از عدم برابری با حد متوسط است؛ بنابراین در صورتی که نماگری معنی‌دار گردد باید از مقادیر حد بالا و حد پایین استفاده کرد به‌این ترتیب که هرگاه حد بالا و پایین مثبت باشد، میانگین از مقدار مشاهده‌شده بزرگ‌تر است و هرگاه حد بالا و پایین منفی باشد، میانگین از مقدار مشاهده‌شده کوچک‌تر است. با توجه به تفاسیر فوق در جدول (۲) برای مطلوب بودن شاخص‌ها (توسعه گردشگری دوستدار کودک) از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده گردید که نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای تحلیل شاخص مکان در جدول شماره ۲ نشان داده شده است:

جدول ۲- نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای تحلیل شاخص مکان

گویه‌های شاخص مکان		آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری	
						حد پایین	حد بالا
(۱) تمایل شما برای گردشگری در کوهستان چقدر است؟		۰/۷۹۵	۱۹۸	۰/۴۲۸	۰/۰۶۵	۰/۰۹۶	۰/۲۲
(۲) تمایل شما برای گردشگری در منطقه ساحلی چقدر است؟		۱۰/۶۳۹	۱۹۹	۰/۰۰۰	۰/۸۳	۰/۶۷	۰/۹۸
(۳) تمایل شما برای کویر نوردی چقدر است؟		-۶/۱۵	۱۹۷	۰/۰۰۰	۰/۵۴۰	-۰/۷۱	-۰/۳۶
(۴) تمایل شما برای گردش در جنگل چقدر است؟		۱۰/۸۰۸	۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۸۷۴	۰/۷۱	۱/۰۳۳۹
(۵) تأسیسات اقامتی نظیر هتل خانه و مسافرخانه در مقصد گردشگری به چه میزان برای شما اهمیت دارد؟		۱۱/۵۲۷	۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۹۴۹	۰/۷۸	۱/۱۱
(۶) به چه میزان امکاناتی نظیر آلاچیق، نیمکت و سایه‌بان در انتخاب مقصد گردشگری برای شما مهم است؟		۴/۴۳	۱۹۹	۰/۰۰۰	۰/۳۷	۰/۲۰۵	۰/۵۳
(۷) تمایل شما برای گردشگری در مناطقی که می‌توان حیواناتی چون ماهی، پرندگان و... را دید چقدر است؟		۱۱/۵۷۳ ۵۷۳	۱۹۹	۰/۰۰۰	۰/۹۳	۰/۷۷	۱/۰۸۸
(۸) برای انتخاب مقصد گردشگری طبیعی داشتن پوشش گیاهی متنوع (درختان گل سبزه و...) چقدر برایتان مهم است؟		۱۲/۹۶۵	۱۹۸	۰/۰۰۰	۱/۰۲	۰/۸۶	۱/۱۷
(۹) داشتن عناصر آب، چون رودخانه دریاچه در مقصد گردشگری به چه میزان برای شما اهمیت دارد؟		۲۱/۴۴۹	۱۹۹	۰/۰۰۰	۱/۳۲۵	۱/۲	۱/۴۴
(۱۰) داشتن فضای بازی گسترده در مقصد گردشگری برای شما چقدر اهمیت دارد؟		۱۲/۱۶۱	۱۹۹	۰/۰۰۰	۰/۸۶	۰/۷۲	۱/۰۰۵
(۱۱) در منطقه گردشگری وجود آب شرب سالم به میزان کافی چقدر برایتان اهمیت دارد؟		۱۸/۳۶۷	۱۹۹	۰/۰۰۰	۱/۲۳	۱/۱۰	۱/۳۶
(۱۲) داشتن فضای بازی مستقل از بزرگ‌ترها برای شما در مقصد گردشگری به چه میزان اهمیت دارد؟		۹/۲۱۸	۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۶۷	۰/۵۳۳	۰/۸۲
(۱۳) تمایل شما برای رفتن به باغ و چیدن میوه‌هایی مانند سیب و انار و یا کمک در مزرعه به‌عنوان فعالیت گردشگری چیست؟		۵/۹۰۳	۱۹۹	۰/۰۰۰	۰/۵۵	۰/۳۶	۰/۷۳

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

مطابق جدول شماره ۲، با سه نوع پاسخ مواجه هستیم در مورد تمایل برای گردشگری در کوهستان به دلیل اینکه حد پایین منفی و حد بالا مثبت می‌باشد سطح معنی‌داری بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد، این بدان معنی می‌باشد که تمایل پاسخگویان برای انتخاب مکان کوهستان برای گردشگری در حد نرمال می‌باشد در مورد بعدی تمایل برای سفر برای گردشگری به مناطق کویری با توجه به اینکه حد پایین و حد بالا هر دو منفی می‌باشد تمایل گردشگران از حد متوسط کمتر هست، از طرف دیگر برای امکانات موردنیاز برای گردشگران بالاتر از حد متوسط می‌باشد (حد بالا و حد پایین هر دو مثبت هستند). از نظر پاسخگویان مکان گردشگری در درجه اول باید عناصری مانند آب، رودخانه یا دریاچه داشته باشد بعد از آن داشتن آب شرب سالم اهمیت دارد. در ادامه به بررسی نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای تحلیل شاخص تعاملات اجتماعی در جدول شماره ۳ پرداخته شده است:

جدول ۳- نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای تحلیل شاخص تعاملات اجتماعی

گویه‌های تعاملات اجتماعی	آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری	
					حد بالا	حد پایین
۱۴) همراهی والدین و اولیای مدرسه و سایر بزرگ‌ترها با شما در گردشگری محیط‌های طبیعی چقدر ضرورت دارد؟	۵/۹۱	۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۵۲۷	۰/۳۵	۰/۷
۱۵) همراهی هم‌بازی‌ها و هم‌کلاسی‌هایتان در مکان‌های گردشگری چقدر برایتان مهم است؟	۱۴/۳۴۹	۱۹۹	۰/۰۰۰	۱/۰۸۵	۰/۹۳	۱/۲۳
۱۶) بودن یک راهنمای گردشگری را در کنار خودتان در محیط‌های گردشگری چقدر ضروری می‌دانید؟	۶/۳۹۳	۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۵۳۲	۰/۳۶	۰/۶۹
۱۷) تمایل شما برای سفر به مکانی که بتوان با حیواناتی نظیر اسب و ماهی و پرندگان را ارتباط برقرار کرد مثلاً به آنان غذا داد چقدر است؟	۱۰/۳۸	۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۹۰	۰/۷۳	۱/۰۶
۱۸) نصب تابلوهای آموزش رفتار مناسب در طبیعت را چقدر ضروری می‌دانید؟	۶/۷۳	۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۵۶	۰/۳۹	۰/۷۲
۱۹) دوست دارید فاصله مکانی محل سکونت شما با منطقه گردشگری زیاد باشد؟	۰/۶۲۵	۱۹۷	۰/۵۳۳	۰/۶۰	-۰/۱۳	-۰/۲۵
۲۰) به نظر شما تعبیه توقف‌گاه‌های اتوبوس و وسایل نقلیه در مکان‌های گردشگری چقدر ضرورت دارد	۵/۳۷۷	۱۹۵	۰/۰۰۰	۰/۴۵	۰/۲۸	۰/۶۲
۲۱) تمایل شما برای سفر به طبیعت با قطار چقدر است؟	۷/۹۶	۱۹۷	۰/۰۰۰	۰/۷۲۷	۰/۵۴	۰/۹۰
۲۲) تمایل شما برای سفر به طبیعت با اتوبوس و مینی‌بوس چقدر است؟	-۷/۴۶	۱۹۸	۰/۰۰۰	-۰/۶۶	-۰/۸۴	-۰/۴۹
۲۳) تمایل شما برای رفتن به طبیعت با خودروی شخصی چقدر است؟	۸/۰۴۶	۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۷۵	۰/۵۷	۰/۹۴
۲۴) تمایل شما برای رفتن به طبیعت با هواپیما چقدر است؟	۷/۷۲	۱۹۹	۰/۰۰۰	۰/۷۷	۰/۵۷	۰/۹۷

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

مطابق جدول شماره سه، باز هم از نظر آماری با سه نوع پاسخ مواجه هستیم در مورد پاسخ به سؤال تمایل برای سفر به طبیعت با اتوبوس و مینی‌بوس از حد متوسط پایین‌تر هست و در مورد متغیر دوست دارید فاصله مکانی محل سکونت شما با منطقه گردشگری زیاد باشد؟ در حد متوسط می‌باشد بدین معنی که بعضی از گردشگران تمایل به سفر به مناطق گردشگری دور از محل سکونت دارند و برخی دیگر به مکان‌های دور از محل سکونت دارند همچنین در مرحله سوم این همراهی هم‌بازی‌ها و هم‌کلاسی‌هایتان در مکان‌های گردشگری است که برای پاسخ‌دهندگان و تمایل شما برای سفر به مکانی که بتوان با حیواناتی نظیر اسب و ماهی و پرندگان را ارتباط برقرار کرد مثلاً به آنان غذا داد اهمیت زیادی دارد. در ادامه به بررسی نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای تحلیل شاخص مشارکت در جدول شماره ۴ پرداخته شده است:

جدول ۴- نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای تحلیل شاخص مشارکت

گویه‌های شاخص مشارکت	آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری	
					حد بالا	حد پایین
۲۵) به چه میزان تمایل دارید در مقصد گردشگری در برپایی چادر، روشن کردن آتش و سایر کارها مشارکت داشته باشید؟	۱۰/۰۸۷	۱۹۵	۰/۰۰۰	۰/۸۵	۰/۶۸	۱/۰۲۴
۲۶) چقدر مایل هستید مکان گردشگری در طبیعت با مشورت شما انتخاب شود؟	۱۶/۶۵۱	۱۹۷	۰/۰۰۰	۱/۱۶	۱/۰۲۸	۱/۳۰۴
۲۷) به چه میزان علاقه‌مند به طبیعت‌گردی در فصل بهار هستید؟	۲۲/۶۳۸	۱۹۶	۰/۰۰۰	۱/۴۴	۱/۳۱	۱/۵۶

گویه‌های شاخص مشارکت	آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری	
					حد بالا	حد پایین
۲۸) به چه میزان علاقه‌مند به طبیعت گردی در فصل تابستان هستید؟	۱۳/۸۵۵	۱۹۵	۰/۰۰۰	۱/۰۴	۰/۸۹۲	۱/۱۸
۲۹) به چه میزان علاقه‌مند به طبیعت گردی در فصل پاییز هستید؟	۴/۲۶۰	۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۳۶	۰/۱۹۷	۰/۵۳
۳۰) به چه میزان علاقه‌مند به طبیعت گردی در فصل زمستان هستید؟	۱/۷۹۶	۱۹۷	۰/۷۴	۰/۱۸۶	۰/۱۸۳	۰/۳۹

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

باتوجه به نتایج جدول شماره ۴ تمایل برای سفر در فصل زمستان حد پایین منفی و حد بالا مثبت هست در حد میانگین یا متوسط می‌باشد یعنی بعضی از افراد تمایل برای سفر طبیعت گردی در زمستان را دارند و برخی دیگر تمایل ندارند، در این بیشتر پاسخ‌دهندگان فصل بهار را برای طبیعت گردی انتخاب کرده‌اند. در ادامه به بررسی نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای تحلیل شاخص ایمنی و امنیت در جدول شماره ۵ نشان داده شده است:

جدول ۵- نتایج آزمون T تک نمونه‌ای برای تحلیل شاخص ایمنی و امنیت

گویه‌های شاخص ایمنی و امنیت	آماره T	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵٪ سطح معناداری	
					حد بالا	حد پایین
۳۱) تمایل شما برای وجود گشت نیروی انتظامی در منطقه مورد گردشگری چقدر است؟	۴/۴۹۲	۱۹۹	۰/۰۰۰	۰/۴۳	۰/۲۴	۰/۶۲
۳۲) لزوم محافظت از ورود حیوانات وحشی به منطقه گردشگری را چقدر ضروری می‌دانید؟	۱۱/۷۸۹	۱۹۹	۰/۰۰۰	۱/۰۳	۰/۵۸	۱/۲۰
۳۳) لزوم وجود تابلوهای هشدار به گردشگران را برای وارد نشدن به محل‌های ممنوعه در مکان‌های گردشگری را به چه میزان بااهمیت می‌دانید؟	۱۴/۸۲۶	۱۹۹	۰/۰۰۰	۱/۱۲	۰/۹۷	۱/۲۶
۳۴) به چه میزان نزدیکی به مراکز درمان و فوریت‌های پزشکی به مراکز گردشگری را مهم و بااهمیت می‌دانید؟	۱۷/۳۴۳	۱۹۸	۰/۰۰۰	۱/۱۵	۱/۰۱	۱/۲۸
۳۵) به چه میزان داشتن تجهیزات و وسایل بازی امن در مناطق گردشگری برای شما مهم است	۱۵/۵۸۰	۱۹۷	۰/۰۰۰	۱/۱۲	۰/۹۸	۱/۲۶
۳۶) داشتن کفپوش‌های مناسب برای فضای بازی در مناطق گردشگری به چه میزان برای شما اهمیت دارد؟	۷/۱۷۱	۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۵۸	۰/۴۲	۰/۷۴
۳۷) داشتن سرویس‌های بهداشتی و تجهیزات مرتبط با آن در منطقه گردشگری چقدر برای شما مهم است؟	۲۳/۸۱۴	۱۹۸	۰/۰۰۰	۱/۴۸	۱/۳۶	۱/۶۱
۳۸) برخورداری از سطل‌های مخصوص زباله برای شما چقدر مهم است؟	۱۴/۴۹۱	۱۹۸	۰/۰۰۰	۱/۰۹	۰/۹۴	۱/۲۴
۳۹) چقدر تمایل دارید منطقه گردشگری موردنظر شما از پوشش و آتین دهی اپراتورهای تلفن همراه برخوردار باشد؟	۱۲/۷۰۶	۱۹۹	۰/۰۰۰	۱/۰۵	۰/۸۹	۱/۲۱

(منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳)

مطابق جدول شماره ۵ همه متغیرهای موجود در این شاخص از نظر پاسخگویان در حد مطلوب بوده است و حد بالا و حد پایین مثبت می‌باشند. در این بین داشتن سرویس‌های بهداشتی و تجهیزات مرتبط و نزدیکی به مراکز درمان و فوریت‌های پزشکی اهمیت بیشتر نسبت به سایر متغیرها داشته است.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

پیش‌بینی می‌شود گردشگری خانواده بیش از سایر اشکال سفرهای تفریحی رشد کند، زیرا راهی برای انسجام مجدد خانواده و اعضای خانواده برای گذراندن زمان با کیفیت با یکدیگر، به‌دوراز خواسته‌های زندگی روزمره این نماد تغییر نقش تعطیلات خانوادگی و زمان در جامعه است. در این صورت سفر خانوادگی می‌تواند فاصله جغرافیایی و عاطفی را در دنیایی که به‌طور فزاینده‌ای از طریق یک واقعیت مجازی شبکه‌ای

می‌شود غلبه کند. خانواده‌ها در آینده به‌طور متفاوتی به هم متصل خواهند شد و به‌طور فزاینده‌ای از سفر به‌عنوان راهی برای (دوباره) اتصال و ایجاد سرمایه خانواده استفاده می‌کنند. این دیگر با حذف خانواده‌های محروم که منجر به ابتکارات بیشتر گردشگری اجتماعی می‌شود، همراه نخواهد بود. دستیابی به وابستگی‌های عاطفی از طریق زندگی خانوادگی همچنان منبع اصلی شادی در آینده خواهد بود.

جامعه ایران در آینده با توجه به این که تعداد فرزندان کمتری در خانواده به دنیا می‌آیند، نقش آن‌ها در شبکه خانواده و جامعه تغییر می‌کند و تأکید بیشتری بر ارائه تجربیات سرگرم‌کننده و بدیع، از جمله تجربیات سفر به آن‌ها می‌شود. همچنین کودکان به‌طور فزاینده‌ای در تصمیم‌گیری خانواده برای برآورده کردن خواسته‌هایشان و راضی نگه داشتن آن‌ها، یکی از جنبه‌های مهم تربیت (بزرگ) والدین در آینده است. این شامل زوج‌های بدون فرزند و بزرگسالانی می‌شود که خواهرزاده و برادرزاده‌ای را برای سفرهای تعطیلات خود به فرزندخواندگی می‌پذیرند. همچنین بازنمایی‌های فزاینده‌ای از برابری جنسیتی در تعطیلات وجود خواهد داشت که منعکس‌کننده نقش متغیر جنسیت در جامعه است.

بنابراین تحقیق در حوزه فضاهای دوستدار کودک، به‌طور خاص در اروپا، از سال ۱۹۸۰ موردتوجه قرار گرفته که باهدف ایجاد فرصتی برای کودکان در راستای شکل دادن و یا تغییر محیط پیرامون آن‌ها بوده است، علی‌رغم توجه به‌ضرورت ایجاد محیطی مناسب برای رشد کودک و آشنایی با نیازها و سرشت فطری او برای رسیدن به آن تعالی، پژوهش‌های مختلف در این حوزه ترجیحات کودکان مبتنی بر فرهنگ و ساختار ذهنی کودکان را کمتر موردتوجه قرار داده‌اند، گردشگری، صنعتی فراگیر و عمومی است که باید تمام بخش‌های جامعه را فارغ از سن و نژاد و جنسیت موردتوجه قرار دهد. از آنجاکه کودکان بخش مهمی از جامعه به شمار می‌روند، توجه به پرورش و ارتقای خلاقیت آن‌ها از ضروریات جامعه است و هنر می‌تواند نقش مهمی در این امر ایفا کند همچنین فضاهای دوستدار کودک بیشتر به دنبال فراهم کردن بستری مناسب در محیط‌های گردشگری به‌منظور سرگرمی و تفریح، آموزش و پرورش، رشد فکری و اجتماعی این افراد است. فضاهای سفر برای کودکان، بسیار بیشتر از بزرگ‌ترها با تأثیرات عمیق همراه است

ارزیابی و تحلیل شاخص‌های این پژوهش در چهار بعد شاخص مکان، شاخص تعاملات اجتماعی، شاخص مشارکت و شاخص ایمنی و امنیت انجام گرفت نتایج این تحقیق نشان داد که از نظر جامعه آماری موردبررسی اکثر متغیرها معنی‌دار هستند در بین مکان‌های گردشگری دریا در اولویت توجه هست گردشگری مناطق کویری از حد میانگین پایین‌تر هست، در مورد وسایل نقلیه سفر تمایل به استفاده از اتوبوس مورد تأیید نیست؛ ولی وسایلی شخصی و عمومی مثل قطار و هواپیما مورد تأیید می‌باشد، در مورد فصل سفر برای مسافرت فصل بهار از همه فصل‌های بیشتر مورد استقبال واقع شده است؛ ولی فصل زمستان مورد استقبال زیادی نبوده است.

در مورد شاخص ایمنی و امنیت داشتن سرویس‌های بهداشتی و تجهیزات مرتبط و نزدیکی به مراکز درمان و فوریت‌های پزشکی اهمیت بیشتر نسبت به سایر متغیرها داشته است و برای برنامه‌ریزی مناطق گردشگری اهمیت زیادی دارد.

References:

- Asgarnejad N., Nemati., , Fani, M., & Saebnia, S. (2022). Learning from children's tourism in sustainable tourism development: The moderating role of family demographic characteristics. *Tourism and Development*, 11(4), 1-18, [10.22034/jtd.2021.300771.2423](https://doi.org/10.22034/jtd.2021.300771.2423) [In Persian]
- Behrouz, S. M. & Zarghami, E. (2017). The role of nature and open spaces in children's learning based on a biological study. *Journal of Fundamentals of Education*, 7(2), 58-37, [In Persian].
- Canosa, A. & Graham, A. (2016). Ethical tourism research involving children, *Annals of Tourism Research* 61:219-221
- Carballo, R. R., León, C. J. & Carballo, M. M. (2022), Unlocking Changes in Tourism: Children as Future Sustainable Leaders, Séraphin, H. (Ed.) *Children in Sustainable and Responsible Tourism*, Emerald Publishing Limited, Leeds, 55-70. <https://doi.org/10.1108/978-1-80117-656-920221005>
- Ceylan, E. N. (2019). Çocuk dostu konaklama işletmeleri: the land of legends kingdom hotel örneği. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 6(3), 263-284. [10.31771/jtr.2019.30](https://doi.org/10.31771/jtr.2019.30)
- Ceylan, N.E., Özgürel, G. & Topaloğlu, C. (2019). Çocuk dostu konaklama işletmeleri: the land of legends hotel örneği. 2. Uluslararası Çocuk Dostu Turizm Kongresi, Sivas, Türkiye, 24-27 Nisan <https://doi.org/10.31771/jtr.2019.30>
- Chawla, L., & Heft, H. (2002). Children's Competence and Ecology of Communities: A Functional Approach to the Evaluation of Participation. *Environmental Psychology*, 22, 201-216. [10.1006/jevp.2002.0244](https://doi.org/10.1006/jevp.2002.0244)
- Cole, S. & Razak, V. (2009). Tourism as Future. *Futures*, 41(6): 335-345, [10.1016/j.futures.2008.11.012](https://doi.org/10.1016/j.futures.2008.11.012)
- Cunningham, H. (1995). *Children & Childhood in Western Society since 1500*. New York: Longman.271
- Drexel, D. (2008). *Creating Better Cities with Children and Adolescents*, Translators: Tavakoli, Mehrnosh; Saeidi Rezvani, Navid, Dibacheh Publishing House, Tehran, [In Persian].
- Dwyer, I., Edwards, D., Mistilis, N., Roman, C. & Scott, N. (2009). Destination and Enterprise Management for a Tourism Future. *Tourism Management* 30(1), 63-74. [10.1016/j.tourman.2008.04.002](https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.04.002)

- Ghalehtemouri, K. J., Shamsoddini, A., Bayramzadeh, N., & Mousavi, M. N. (2023). Identifying the pleasant sounds in the city's public parks environment (Case study: Mellat riverside park, Urmia). 1., 9(1), 149–165. doi: 10.25765/sauc.v9i1.690
- Gholami, Y., Falahati, F., & Karimi, R. (2013). Investigating the relationship between contextual variables and intergenerational social mobility of Afghan immigrants (Case study: Kashan city). *Geography and Urban Space Development* <https://doi.org/10.22067/jgusd.2023.78290.1240> [In Persian]
- Glover, P. & Prideaux, B. (2011). An Ageing Population and Changing Family Structures. In Yeoman, I., Hsu, C., Smith, K. and Watson, S. (Eds.) *Tourism and Demography*. Oxford. Goodfellow.
- Horelli, L. & Prezza, M. (2004). *Child-Friendly Environments: Approaches and Lessons*. Helsinki
- Kiani Salmi, S., & Nazari Mazed, Najmeh. (2013). Analysis of ecological drivers affecting tourist attraction and retention (case study: Kashan). *Quarterly Journal of Urban Ecology Research*, 14(4), 121-142. [10.30473/grup.2023.40583.2172](https://doi.org/10.30473/grup.2023.40583.2172) [In Persian]
- Kiani, A., & Esmailzadeh Kawaki, A. (2014). Evaluation of public spaces and urban plans of Quchan in accordance with the "Child-Friendly City" (CFC) model. *Geography and Urban Space Development*, 1(2), 53-63, <https://doi.org/10.22067/jgusd.v1i1.21663> [In Persian].
- Mousavi, M., Jafarpour Ghalehtemouri, K., Bagheri Kashkouli, A., & Bayramzadeh, N. (2024). Mitigating development barriers and addressing disparities in border cities of Iran: a comprehensive analysis of border provinces and influential factors. *Geojournal*, 89(4), 1–20. doi: 10.1007/s10708-024-11181-9
- Özkan, B., & Atçı (2021) Are child friendly cities ready for child tourism? Swot analysis of antalya sample, *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 4(2), 509-525, [10.33083/joghat.2021.90](https://doi.org/10.33083/joghat.2021.90)
- Poria, Y., & Timothy, D. J. (2014). Where are the children in tourism research? *Annals of Tourism Research*, 47, 93–95. doi: 10.1016/j.annals.2014.03.002
- Safavi Moghadam, S. M., Noghani Dokht Bahmani, Mohsen, & Mazloun Khorasani, Mohammad. (2015). Investigating child-friendly city and children's sense of happiness in Mashhad. *Social Sciences of Ferdowsi University of Mashhad*, 12(1), 143-165, <https://doi.org/10.22067/jss.v12i1.22577> [In Persian]
- Schänzel, H. A., & Yeoman, I. (2014). The Future of Family Tourism. *Tourism Recreation Research*, 39(3), 343–360. [10.1080/02508281.2014.11087005](https://doi.org/10.1080/02508281.2014.11087005)
- Shia, E. (2017). Basics of urban planning in Iran, *Science and Industry Gara Bigloo*, Minoo (2012) The role of environmental factors in fostering children's creativity, *Manzar Quarterly*, 19, 86-91, [In Persian].
- Shi'eh, E. (2007). *Introduction to the basics of urban planning*, University of Science and Technology Press Ziaei, Mahmoud, Zandi, Ebtehal, Abbaspour, Niloufar, & Abdi, Marjan. (2014). Sustainable tourism development from the perspective of two schools of idealism and pragmatism. *Tourism Planning and Development*, 3(8), 11-30, [In Persian].
- Sojasi, H. , Garousi, A. , Moradi, K. & Mahdavi, D. (2021). Measurement and Evaluation the Environmental Quality of Public Space on Destination Villages in Attracting Tourists (Case Study: Tourism Target Villages of Torqaba and Shandiz). *Human Geography Research*, 53(2), 499-520. doi: 10.22059/jhgr.2020.293617.1008044, [In Persian].
- Tito, S., Lita M., & Suryana (2023). Child-Friendly Tourism: Keys to Sustainable Tourism Cities. *International Journal of Tourism and Hospitality*. 3(2), 59-62. doi: 10.51483/IJTH.3.2.2023.59-62
- Yazd Shaari Nejad, A. (2010) Among the programs, *Children and Adolescent Month Book*. 6 and 7, 20(20) [In Persian]
- Yeoman, I. (2008). *Tomorrow's Tourist: Scenarios and Trends*. Oxford. Elsevier
- Yeoman, I., Schanzel, H. & Smith, K. (2013). A Sclerosis of Demography: How Ageing Populations Lead to the Incremental Decline of New Zealand Tourism. *Journal of Vacation Marketing* 19(2): 91–103, doi.org/10.1177/1356766712457103
- Zaer Kaaba, S. & Raf Raf, Sh., (2015), The impact of environmental psychology in care centers for orphaned children, The first annual conference on architectural, urban planning and urban management research, [In Persian].
- Zakerhaghighi, K., & Hajibabaei, S. (2017). Formulating policies to promote child-friendly environments based on children's environmental preferences (Case study: children present in public spaces of District 6 of Tehran Municipality). *Quarterly Journal of Geography (Regional Planning)*, 7(29), 105-116. [20.1001.1.22286462.1396.8.1.6.9](https://doi.org/10.1001.1.22286462.1396.8.1.6.9) [In Persian]